

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР

**ЦИВІЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
КОДЕКСУ
УКРАЇНИ**

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Аврамова Ольга Євгенівна — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Батрин Олеся Василівна — кандидат юридичних наук, суддя Печерського районного суду м. Києва;

Бобрик Володимир Іванович — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу юрисдикційних форм правового захисту суб'єктів приватного права, судоустрою та судочинства Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України;

Гуменюк Костянтин Петрович — кандидат юридичних наук, суддя Вінницького міського суду Вінницької області;

Журавльова Зоря Владленівна – кандидат юридичних наук, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу;

Калашник Олена Миколаївна — кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, адвокат;

Коваль Катерина Петрівна — адвокат, Перший Заступник Голови Союзу юристів України;

Короєд Сергій Олександрович — доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільного права і процесу Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького;

Крамар Уляна Петрівна — адвокат Національної асоціації адвокатів України;

Кушерець Дарина Василівна — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права і процесу Приватного вищого навчального закладу Університету Короля Данила;

Лещинська-Вьонцек Магдалена — кандидат юридичних наук, адвокат адвокатського Бюро «Лещинська-Вьонцек Магдалена»;

Маляр Станіслав Анатолійович — викладач Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, перший проректор Університету імені Альфреда Нобеля;

Побіянська Неллі Борисівна — приватний нотаріус Ватутінського міського нотаріального округу Черкаської області;

Радченко Олег Миколайович – кандидат юридичних наук, керівник апарату Київського апеляційного суду;

Соколов Олексій Михайлович — кандидат юридичних наук, суддя Печерського районного суду м. Києва;

Татарова Тетяна Олександрівна – кандидат юридичних наук доцент кафедри публічного адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

Теремецький Владислав Іванович — доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права і процесу Тернопільського національного економічного університету;

Хатнюк Наталія Сергіївна — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного та приватного права факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

ВСТУП

Динаміка розвитку суспільних відносин пронизує усе життя суспільства та враховується законодавцем. Внаслідок цього відбувається накопичення нормативного матеріалу, що потребує осмислення та тлумачення. Одним із оновлених кодексів є Цивільний процесуальний кодекс України в редакції Закону України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Зміни у ЦПК стали найбільш об'ємними за останні попередні роки та внесли нові поняття, процедури. Це стало внаслідок того, що Кодекс уособлює цілий етап втілення судової реформи в державі, хоча і викликав неоднозначну оцінку науковців та правників-практиків, але негативних відгуків йому перепало менше, ніж тому ж ГПК. Такий стан можна пояснити наближенням ЦПК до потреб судочинства, справедливого, законного та добросовісного захисту цивільних прав та інтересів учасників судового процесу. Крім того, частина норм ЦПК отримала уточнення, залишаючи зрозумілим основні категоріальні поняття.

Прийняття ЦПК не зупинило зміни та уточнення, які стали необхідними елементами реформування законодавчої системи України. Залишаючись базисом для подальшого удосконалення цивільно-процесуального законодавства, ЦПК ще на початок грудня 2017 р. отримує зміни згідно із Законами України № 2229-VIII від 07.12.2017 та № 2234-VIII від 07.12.2017. Серед іншого ЦПК був доповнений новою главою 13 у IV розділі, що пов'язано із заходами запобігання до-

«Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викри-
вачів корупції», «Про особливості державної політики із забезпечення державно-
го суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Лу-
ганській областях», внаслідок чого були внесені зміни у ЦПК.

Стан відповідності норм ЦПК існуючим рекомендаціям, стратегіям, потре-
бам суспільного життя є запорукою справедливого, неупередженого та своєчас-
ного розгляду і вирішення цивільних справ. Постійні зміни у ЦПК вимагають
професійного підходу, оскільки залежно від правильного тлумачення норм ЦПК
залежить своєчасність і законність розгляду справи, реалізація принципу верхо-
венства права. Одним із засобів обміркування норм ЦПК, при його застосуванні,
є вивчення коментарів до нього.

Враховуючи нову редакцію Кодексу, реформування судової системи у ціло-
му, вважаємо за доцільне при коментуванні статей не посилатися на матеріали
ВССУ та ВСУ, що мали місце до набуття чинності цим Кодексом. Напрацювання
судової практики і узагальнення її в сенсі наявних новацій ще попереду, а тому й
будуть враховані у наступних редакціях і коментарях в порядку їх надходження.
Окремо, слід зауважити, що коментар враховував усі нові тенденції сучасної
юридичної науки, рекомендацій на рівні ЄСПЛ.

Необхідність коментарю до норм ЦПК виникає внаслідок новизни таких ка-
тегорій як малозначні справи, підготовче провадження, електронне правосуддя,
спрощене провадження, запровадження механізмів для уникнення маніпуляцій з
визначенням підсудності, процедура врегулювання спору за участю судді (з обо-
в'язковим зупиненням провадження на цей час), суттєве збільшення строків на

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
<i>Глава 1. Основні положення</i>	<i>6</i>
Стаття 1. Призначення Цивільного процесуального кодексу України	6
Стаття 2. Завдання та основні засади цивільного судочинства	6
Стаття 3. Законодавство про цивільне судочинство	8
Стаття 4. Право на звернення до суду за захистом	9
Стаття 5. Способи захисту, які застосовуються судом	9
Стаття 6. Повага до честі і гідності, рівності перед законом і судом.....	11
Стаття 7. Гласність судового процесу	12
Стаття 8. Відкритість інформації щодо справи	15
Стаття 9. Мова цивільного судочинства	17
Стаття 10. Верховенство права та законодавство, відповідно до якого суд вирішує справи	17
Стаття 11. Пропорційність у цивільному судочинстві	20
Стаття 12. Змагальність сторін.....	20
Стаття 13. Диспозитивність цивільного судочинства.....	21
Стаття 14. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система	22
Стаття 15. Правнича допомога.....	26
Стаття 16. Основні положення досудового врегулювання спору.....	26
Стаття 17. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення	27
Стаття 18. Обов'язковість судових рішень.....	27
<i>Глава 2. Цивільна юрисдикція</i>	<i>28</i>
§ 1. Предметна та суб'єктна юрисдикція	28
Стаття 19. справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів	28
Стаття 20. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог	31
Стаття 21. Право сторін на передачу спору на розгляд третейського суду	31
Стаття 22. Право сторін на передачу спору на розгляд іноземного суду	31
§ 2. Інстанційна юрисдикція	32
Стаття 23. Суд першої інстанції.....	32
Стаття 24. Суд апеляційної інстанції.....	33
Стаття 25. Суд касаційної інстанції.....	34
§ 3. Територіальна юрисдикція (підсудність).....	34
Стаття 26. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя	34
Стаття 27. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача	35
Стаття 28. Підсудність справ за вибором позивача	36
Стаття 29. Підсудність справ за участю громадян України, якщо обидві сторони проживають за її межами.....	38
Стаття 30. Виключна підсудність	39
Стаття 31. Передача справи з одного суду до іншого.....	40
Стаття 32. Недопустимість спорів про підсудність	41
<i>Глава 3. Склад суду. Відводи.....</i>	<i>41</i>

Стаття 33. Визначення складу суду	41
Стаття 34. Склад суду	44
Стаття 35. Порядок вирішення питань при колегіальному розгляді справи	46
Стаття 36. Підстави для відводу (самовідводу) судді	47
Стаття 37. Недопустимість повторної участі судді в розгляді справи	48
Стаття 38. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача	49
Стаття 39. Заяви про самовідводи та відводи	49
Стаття 40. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу	50
Стаття 41. Наслідки відводу суду (судді)	53
<i>Глава 4. Учасники судового процесу</i>	<i>54</i>
<i>§ 1. Учасники справи</i>	<i>54</i>
Стаття 42. Склад учасників справи	54
Стаття 43. Права та обов'язки учасників справи	55
Стаття 44. Неприпустимість зловживання процесуальними правами	57
Стаття 45. Забезпечення захисту прав малолітніх або неповнолітніх осіб під час розгляду справи	58
Стаття 46. Цивільна процесуальна правоздатність	59
Стаття 47. Цивільна процесуальна дієздатність	59
Стаття 48. Сторони	60
Стаття 49. Процесуальні права та обов'язки сторін	60
Стаття 50. Участь у справі кількох позивачів або відповідачів	62
Стаття 51. Залучення до участі у справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача	63
Стаття 52. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору	64
Стаття 53. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору	65
Стаття 54. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору	67
Стаття 55. Процесуальне правонаступництво	68
Стаття 56. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	68
Стаття 57. Процесуальні права органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	71
<i>§ 2. Представники</i>	<i>72</i>
Стаття 58. Участь у справі представника	72
Стаття 59. Законні представники	73
Стаття 60. Особи, які можуть бути представниками	75
Стаття 61. Особи, які не можуть бути представниками	76
Стаття 62. Документи, що підтверджують повноваження представників	76
Стаття 63. Призначення або заміна законного представника судом	78
Стаття 64. Повноваження представника в суді	79
<i>§ 3. Інші учасники судового процесу</i>	<i>80</i>
Стаття 65. Інші учасники судового процесу	80
Стаття 66. Помічник судді	80

Стаття 67. Секретар судового засідання	81
Стаття 68. Судовий розпорядник	83
Стаття 69. Свідок	85
Стаття 70. Особи, які не можуть бути допитані як свідки	86
Стаття 71. Відмова свідка від давання показань	88
Стаття 72. Експерт	88
Стаття 73. Експерт з питань права	90
Стаття 74. Спеціаліст	91
Стаття 75. Перекладач	92
<i>Глава 5. Докази та доказування</i>	<i>94</i>
<i>§ 1. Основні положення про докази</i>	<i>94</i>
Стаття 76. Докази	94
Стаття 77. Належність доказів	95
Стаття 78. Допустимість доказів	96
Стаття 79. Достовірність доказів	96
Стаття 80. Достатність доказів	97
Стаття 81. Обов'язок доказування і подання доказів	97
Стаття 82. Підстави звільнення від доказування	99
Стаття 83. Подання доказів	101
Стаття 84. Витребування доказів	103
Стаття 85. Огляд доказів за їх місцезнаходженням	105
Стаття 86. Огляд речових доказів, що швидко псуються	107
Стаття 87. Судові доручення щодо збирання доказів	107
Стаття 88. Виконання судових доручень щодо збирання доказів	108
Стаття 89. Оцінка доказів	108
<i>§ 2. Показання свідків</i>	<i>110</i>
Стаття 90. Показання свідка	110
Стаття 91. Виклик свідка	110
Стаття 92. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників	111
Стаття 93. Письмове опитування учасників справи як свідків	111
Стаття 94. Допит свідка за заявою сторони арбітражного (третейського) розгляду	113
<i>§ 3. Письмові докази</i>	<i>113</i>
Стаття 95. Письмові докази	113
Стаття 96. Повернення оригіналів письмових доказів	115
<i>§ 4. Речові докази</i>	<i>116</i>
Стаття 97. Речові докази	116
Стаття 98. Зберігання речових доказів	116
Стаття 99. Повернення речових доказів	117
<i>§ 5. Електронні докази</i>	<i>117</i>
Стаття 100. Електронні докази	117
Стаття 101. Зберігання та повернення оригіналів електронних доказів	119
<i>§ 6. Висновок експерта</i>	<i>119</i>
Стаття 102. Вимоги до висновку експерта	119
Стаття 103. Призначення експертизи судом	123

Стаття 104. Ухвала про призначення експертизи.....	124
Стаття 105. Обов'язкове призначення експертизи судом.....	125
Стаття 106. Проведення експертизи на замовлення учасників справи	126
Стаття 107. Збирання матеріалів для проведення експертизи	127
Стаття 108. Проведення експертизи	128
Стаття 109. Наслідки ухилення від участі в експертизі.....	129
Стаття 110. Оцінка висновку експерта судом.....	129
Стаття 111. Комісійна експертиза.....	130
Стаття 112. Комплексна експертиза	130
Стаття 113. Додаткова і повторна експертиза	131
§ 7. Висновок експерта у галузі права	131
Стаття 114. Зміст висновку експерта у галузі права	131
Стаття 115. Оцінка висновку експерта у галузі права судом	132
§ 8. Забезпечення доказів.....	132
Стаття 116. Підстави та порядок забезпечення доказів	132
Стаття 117. Заява про забезпечення доказів	135
Стаття 118. Розгляд заяви про забезпечення доказів	136
Стаття 119. Відшкодування витрат, пов'язаних із забезпеченням доказів.....	138
<i>Глава 6. Процесуальні строки</i>	<i>138</i>
Стаття 120. Види процесуальних строків	138
Стаття 121. Розумність процесуальних строків.....	138
Стаття 122. Обчислення процесуальних строків.....	139
Стаття 123. Початок перебігу процесуальних строків.....	139
Стаття 124. Закінчення процесуальних строків.....	140
Стаття 125. Зупинення процесуальних строків	141
Стаття 126. Наслідки пропущення процесуальних строків.....	141
Стаття 127. Поновлення та продовження процесуальних строків.....	141
<i>Глава 7. Судові виклики і повідомлення</i>	<i>143</i>
Стаття 128. Судові повістки.....	143
Стаття 129. Зміст судової повістки і оголошення про виклик у суд	145
Стаття 130. Порядок вручення судових повісток.....	146
Стаття 131. Обов'язок учасників судового процесу повідомляти суд про зміну свого місця проживання (перебування, знаходження) та про причини неявки в судове засідання.....	147
Стаття 132. Розшук відповідача.....	148
<i>Глава 8. Судові витрати</i>	<i>149</i>
Стаття 133. Види судових витрат	149
Стаття 134. Попереднє визначення суми судових витрат	150
Стаття 135. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.....	150
Стаття 136. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати.....	153
Стаття 137. Витрати на професійну правничу допомогу	153
Стаття 138. Витрати сторін та їхніх представників, що пов'язані з явкою до суду	155
Стаття 139. Витрати, пов'язані із залученням (викликом) свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням експертиз	156

<i>Глава 1. Письмові заяви учасників справи</i>	198
§ 1. Заяви по суті справи	198
Стаття 174. Види та зміст заяв по суті справи	198
Стаття 175. Позовна заява	199
Стаття 176. Ціна позову	201
Стаття 177. Документи, що додаються до позовної заяви	202
Стаття 178. Відзив	203
Стаття 179. Відповідь на відзив	205
Стаття 180. Заперечення	205
Стаття 181. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву	206
§ 2. Заяви з процесуальних питань	206
Стаття 182. Заяви, клопотання і заперечення	206
Стаття 183. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення	207
<i>Глава 2. Відкриття провадження у справі</i>	208
Стаття 184. Пред'явлення позову	208
Стаття 185. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви	209
Стаття 186. Відмова у відкритті провадження у справі	212
Стаття 187. Відкриття провадження у справі	214
Стаття 188. Об'єднання і роз'єднання позовів	217
<i>Глава 3. Підготовче провадження</i>	219
Стаття 189. Завдання та строк підготовчого провадження	219
Стаття 190. Надіслання копії ухвали про відкриття провадження у справі, копії позовної заяви та доданих до неї документів	221
Стаття 191. Подання відзиву	221
Стаття 192. Подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву	222
Стаття 193. Зустрічний позов	222
Стаття 194. Форма і зміст зустрічної позовної заяви	223
Стаття 195. Позов третьої особи із самостійними вимогами	223
Стаття 196. Мета і строк проведення підготовчого засідання	224
Стаття 197. Підготовче засідання	224
Стаття 198. Порядок проведення підготовчого засідання	225
Стаття 199. Подання відповіді на відзив та заперечення	226
Стаття 200. Судові рішення у підготовчому засіданні	227
<i>Глава 4. Врегулювання спору за участю судді</i>	228
Стаття 201. Підстави проведення врегулювання спору за участю судді	228
Стаття 202. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді	229
Стаття 203. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді	230
Стаття 204. Припинення врегулювання спору за участю судді	232
Стаття 205. Строк проведення врегулювання спору за участю судді	233
<i>Глава 5. Відмова позивача від позову. Мирова угода</i>	233
Стаття 206. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем	233
Стаття 207. Мирова угода сторін	235
Стаття 208. Виконання мирової угоди	236
<i>Глава 6. Розгляд справи по суті</i>	236

§ 1. <i>Загальні положення</i>	236
Стаття 209. Завдання розгляду справи по суті	236
Стаття 210. Строки розгляду справи по суті.....	237
Стаття 211. Судове засідання.....	238
Стаття 212. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції	238
Стаття 213. Безпосередність судового розгляду. Перерви в судовому засіданні	240
Стаття 214. Головуючий у судовому засіданні.....	241
Стаття 215. Звертання до суду у судовому засіданні.....	242
Стаття 216. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання	242
§ 2. <i>Відкриття розгляду справи по суті</i>	243
Стаття 217. Відкриття судового засідання.....	243
Стаття 218. Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків. Присяга перекладача.....	244
Стаття 219. Видалення свідків із зали судового засідання.....	244
Стаття 220. Оголошення складу суду і роз'яснення права відводу.....	245
Стаття 221. Роз'яснення прав та обов'язків.....	245
Стаття 222. Розгляд заяв та клопотань	245
Стаття 223. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи.....	246
Стаття 224. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста, перекладача	248
Стаття 225. Роз'яснення прав та обов'язків експерта. Присяга експерта	248
Стаття 226. Роз'яснення спеціалістові його прав та обов'язків	249
§ 3. <i>З'ясування обставин справи та дослідження доказів</i>	249
Стаття 227. Вступне слово учасників справи	249
Стаття 228. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів	251
Стаття 229. Дослідження доказів.....	251
Стаття 230. Порядок допиту свідків	252
Стаття 231. Використання свідком письмових записів	254
Стаття 232. Порядок допиту малолітніх і неповнолітніх свідків.....	254
Стаття 233. Оголошення показань свідків	255
Стаття 234. Допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків.....	256
Стаття 235. Дослідження письмових доказів.....	256
Стаття 236. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції	257
Стаття 237. Дослідження речових та електронних доказів	257
Стаття 238. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження	258
Стаття 239. Дослідження висновку експерта.....	259
Стаття 240. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні.....	259
Стаття 241. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами	261
§ 4. <i>Судові дебати та ухвалення рішення</i>	262
Стаття 242. Судові дебати	262
Стаття 243. Повернення до з'ясування обставин у справі.....	263
Стаття 244. Вихід суду для ухвалення рішення	263
Стаття 245. Таємниця нарадчої кімнати.....	264

Стаття 246. Ухвалення рішення про судові витрати.....	264
<i>Глава 7. Фіксування судового процесу</i>	265
Стаття 247. Фіксування судового засідання технічними засобами	265
Стаття 248. Протокол судового засідання.....	266
Стаття 249. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, протоколу судового засідання та їх розгляд	267
Стаття 250. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії.....	268
<i>Глава 8. Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення позову без розгляду</i>	269
Стаття 251. Обов'язок суду зупинити провадження у справі	269
Стаття 252. Право суду зупинити провадження у справі	269
Стаття 253. Строки, на які зупиняється провадження у справі.....	270
Стаття 254. Поновлення провадження у справі.....	271
Стаття 255. Підстави закриття провадження у справі	272
Стаття 256. Наслідки закриття провадження у справі	273
Стаття 257. Залишення позову без розгляду.....	274
<i>Глава 9. Судові рішення</i>	276
Стаття 258. Види судових рішень.....	276
Стаття 259. Порядок ухвалення судових рішень.....	276
Стаття 260. Зміст ухвали суду.....	278
Стаття 261. Набрання ухвалою законної сили.....	278
Стаття 262. Окрема ухвала суду	279
Стаття 263. Законність і обґрунтованість судового рішення	280
Стаття 264. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення суду	281
Стаття 265. Зміст рішення суду	282
Стаття 266. Рішення суду на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів.....	284
Стаття 267. Визначення порядку і строку виконання рішення суду, забезпечення його виконання.....	285
Стаття 268. Проголошення судового рішення.....	285
Стаття 269. виправлення описок та арифметичних помилок у судовому рішенні	286
Стаття 270. Додаткове рішення суду.....	287
Стаття 271. Роз'яснення судового рішення	288
Стаття 272. Вручення судового рішення.....	289
Стаття 273. Набрання рішенням суду законної сили.....	291
<i>Глава 10. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження</i>	292
Стаття 274. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження	292
Стаття 275. Строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження	294
Стаття 276. Клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження	295
Стаття 277. Вирішення питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження	295

Стаття 278. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні.....	296
Стаття 279. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження	297
<i>Глава 11. Заочний розгляд справи.....</i>	<i>298</i>
Стаття 280. Умови проведення заочного розгляду справи.....	298
Стаття 281. Порядок заочного розгляду справи	299
Стаття 282. Форма і зміст заочного рішення.....	299
Стаття 283. Повідомлення про заочне рішення.....	300
Стаття 284. Порядок і строк подання заяви про перегляд заочного рішення.....	300
Стаття 285. Форма і зміст заяви про перегляд заочного рішення.....	300
Стаття 286. Дії суду після прийняття заяви про перегляд заочного рішення.....	301
Стаття 287. Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення	302
Стаття 288. Скасування та оскарження заочного рішення.....	302
Стаття 289. Законна сила заочного рішення.....	303
<i>Глава 12. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави</i>	<i>303</i>
Стаття 290. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави	303
Стаття 291. Визнання необґрунтованими активів.....	307
Стаття 292. Правові наслідки визнання активів необґрунтованими	307
Розділ IV ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ	308
<i>Глава 1. Загальні положення.....</i>	<i>308</i>
Стаття 293. Окреме провадження	308
Стаття 294. Порядок розгляду справ окремого провадження.....	310
<i>Глава 2. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи</i>	<i>312</i>
Стаття 295. Підсудність.....	312
Стаття 296. Особи, які можуть бути заявниками	312
Стаття 297. Зміст заяви.....	313
Стаття 298. Призначення експертизи	314
Стаття 299. Розгляд справ.....	314
Стаття 300. Рішення суду	315
<i>Глава 2¹. Розгляд судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх.....</i>	<i>317</i>
Стаття 300 ¹ . Підсудність.....	317
Стаття 300 ² . Особи, які можуть бути заявниками.....	317
Стаття 300 ³ . Зміст заяви.....	318
Стаття 300 ⁴ . Розгляд справ	319
Стаття 300 ⁵ . Рішення суду	319
<i>Глава 3. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності</i>	<i>320</i>
Стаття 301. Підсудність.....	320
Стаття 302. Зміст заяви.....	321

Стаття 303. Розгляд справи	321
Стаття 304. Рішення суду	322
<i>Глава 4. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою</i>	<i>322</i>
Стаття 305. Підсудність	322
Стаття 306. Зміст заяви	324
Стаття 307. Підготовка справи до розгляду	324
Стаття 308. Розгляд справи	325
Стаття 309. Дії суду в разі появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою	325
<i>Глава 5. Розгляд судом справ про усиновлення</i>	<i>326</i>
Стаття 310. Підсудність	326
Стаття 311. Зміст заяви	327
Стаття 312. Підготовка справи до розгляду	328
Стаття 313. Розгляд справи	329
Стаття 314. Рішення суду	330
<i>Глава 6. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення</i>	<i>331</i>
Стаття 315. Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення	331
Стаття 316. Підсудність	332
Стаття 317. Особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України	333
Стаття 318. Зміст заяви	334
Стаття 319. Зміст рішення суду про встановлення факту, що має юридичне значення	334
<i>Глава 7. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі</i>	<i>335</i>
Стаття 320. Підсудність	335
Стаття 321. Зміст заяви	335
Стаття 322. Ухвала суду до судового розгляду	336
Стаття 323. Зміст публікації	337
Стаття 324. Обов'язки держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя	337
Стаття 325. Строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя	337
Стаття 326. Призначення справи до розгляду	338
Стаття 327. Вирішення справи	338
Стаття 328. Права держателя цінного папера на пред'явника або векселя щодо відшкодування збитків	339
<i>Глава 8. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність</i>	<i>340</i>
Стаття 329. Підсудність	340
Стаття 330. Зміст заяви	340
Стаття 331. Відмова в прийнятті заяви	340
Стаття 332. Розгляд справи	342
Стаття 333. Рішення суду	342

<i>Глава 9. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою</i>	342
Стаття 334. Підсудність	342
Стаття 335. Зміст заяви	343
Стаття 336. Відмова в прийнятті заяви	343
Стаття 337. Розгляд справи	343
Стаття 338. Рішення суду	344
<i>Глава 10. Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку</i>	344
Стаття 339. Підсудність	344
Стаття 340. Зміст заяви і строк її подання	345
Стаття 341. Розгляд справи	346
Стаття 342. Рішення суду	347
<i>Глава 11. Розгляд судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу</i>	348
Стаття 343. Підсудність	348
Стаття 344. Зміст і строк подання заяви	348
Стаття 345. Розгляд справи	349
Стаття 346. Рішення суду	349
<i>Глава 12. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб</i>	350
Стаття 347. Підсудність	350
Стаття 348. Зміст заяви	351
Стаття 349. Розгляд справи	351
Стаття 350. Рішення суду	353
<i>Глава 13. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису</i>	353
Стаття 350 ¹ . Підсудність	353
Стаття 350 ² . Особи, які можуть бути заявниками	354
Стаття 350 ³ . Заінтересовані особи у справах про видачу обмежувального припису	356
Стаття 350 ⁴ . Зміст заяви	356
Стаття 350 ⁵ . Розгляд справи	357
Стаття 350 ⁶ . Рішення суду	358
Стаття 350 ⁷ . Продовження обмежувального припису	358
Стаття 350 ⁸ . Вручення рішення суду, повідомлення про видачу або продовження обмежувального припису	359
Розділ V ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ	360
<i>Глава 1. Апеляційне провадження</i>	360
§ 1. Апеляційна скарга	360
Стаття 351. Суди апеляційної інстанції	360
Стаття 352. Право апеляційного оскарження	360
Стаття 353. Ухвали, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду	361
Стаття 354. Строк на апеляційне оскарження	363
Стаття 355. Порядок подання апеляційної скарги	364

Стаття 356. Форма і зміст апеляційної скарги.....	364
§ 2. Відкриття апеляційного провадження	366
Стаття 357. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги.....	366
Стаття 358. Відмова у відкритті апеляційного провадження.....	367
Стаття 359. Відкриття апеляційного провадження	368
Стаття 360. Відзив на апеляційну скаргу	369
Стаття 361. Надсилання копій апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи	370
Стаття 362. Закриття апеляційного провадження	370
Стаття 363. Приєднання до апеляційної скарги	370
Стаття 364. Доповнення, зміна або відкликання апеляційної скарги або відмова від неї.....	371
§ 3. Апеляційний розгляд.....	372
Стаття 365. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції	372
Стаття 366. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції.....	373
Стаття 367. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції	373
Стаття 368. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції.....	374
Стаття 369. Особливості розгляду в апеляційному порядку окремих категорій справ	375
Стаття 370. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи	376
Стаття 371. Строк розгляду апеляційної скарги.....	376
Стаття 372. Наслідки неявки в судове засідання учасників справи	377
Стаття 373. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін.....	377
Стаття 374. Повноваження суду апеляційної інстанції	378
Стаття 375. Підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення без змін.....	378
Стаття 376. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.....	379
Стаття 377. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково з закриттям провадження у справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.....	381
Стаття 378. Підстави для скасування судового рішення і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю	382
Стаття 379. Підстави для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції	382
Стаття 380. Виключена.....	383
Стаття 381. Порядок прийняття постанов судом апеляційної інстанції	383
Стаття 382. Постанова суду апеляційної інстанції.....	383
Стаття 383. Проголошення постанови судом апеляційної інстанції	384
Стаття 384. Законна сила постанови суду апеляційної інстанції.....	385
Стаття 385. Окрема ухвала суду апеляційної інстанції	385
Стаття 386. Вручення постанов суду апеляційної інстанції.....	385

Стаття 387. Повернення справи	385
<i>Глава 2. Касаційне провадження</i>	386
<i>§ 1. Касаційна скарга</i>	386
Стаття 388. Суд касаційної інстанції	386
Стаття 389. Право касаційного оскарження	386
Стаття 390. Строк на касаційне оскарження	388
Стаття 391. Порядок подання касаційної скарги	389
Стаття 392. Форма і зміст касаційної скарги	389
<i>§ 2. Відкриття касаційного провадження</i>	391
Стаття 393. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги	391
Стаття 394. Відкриття касаційного провадження у справі, відмова у відкритті касаційного провадження у справі	392
Стаття 395. Відзив на касаційну скаргу	394
Стаття 396. Закриття касаційного провадження	395
Стаття 397. Приєднання до касаційної скарги	396
Стаття 398. Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї	396
<i>§ 3. Касаційний розгляд</i>	397
Стаття 399. Підготовка справи до касаційного розгляду	397
Стаття 400. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції	397
Стаття 401. Попередній розгляд справи	398
Стаття 402. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції	399
Стаття 403. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду	400
Стаття 404. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду	402
Стаття 405. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи	403
Стаття 406. Касаційні скарги на ухвали суду	404
Стаття 407. Строки розгляду касаційної скарги	404
Стаття 408. Відмова позивача від позову та укладення сторонами мирової угоди	404
Стаття 409. Повноваження суду касаційної інстанції	405
Стаття 410. Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень – без змін	406
Стаття 411. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду	407
Стаття 412. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення	408
Стаття 413. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині	409

Стаття 414. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.....	410
Стаття 415. Порядок прийняття постанов судом касаційної інстанції.....	412
Стаття 416. Постанова суду касаційної інстанції.....	413
Стаття 417. Обов'язковість вказівок, що містяться в постанові суду касаційної інстанції.....	414
Стаття 418. Проголошення постанови судом касаційної інстанції.....	415
Стаття 419. Законна сила постанови суду касаційної інстанції.....	415
Стаття 420. Окрема ухвала суду касаційної інстанції.....	415
Стаття 421. Вручення судових рішень суду касаційної інстанції.....	416
Стаття 422. Повернення справ.....	416
<i>Глава 3. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....</i>	<i>416</i>
Стаття 423. Підстави перегляду.....	416
Стаття 424. Строк подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....	419
Стаття 425. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.....	420
Стаття 426. Форма і зміст заяви.....	421
Стаття 427. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.....	422
Стаття 428. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки.....	423
Стаття 429. Розгляд заяви.....	423
Розділ VI ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ (ПОСАДОВИХ ОСІБ).....	425
Стаття 430. Негайне виконання судових рішень.....	425
Стаття 431. Звернення судових рішень до виконання.....	426
Стаття 432. виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню.....	428
Стаття 433. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.....	429
Стаття 434. Мирова угода в процесі виконання.....	430
Стаття 435. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання.....	430
Стаття 436. Зупинення виконання судового рішення.....	432
Стаття 437. Тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу.....	433
Стаття 438. Оголошення розшуку боржника або дитини, привід боржника.....	434
Стаття 439. Вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи.....	435
Стаття 440. Звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому законом порядку.....	435
Стаття 441. Тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України.....	437

Стаття 442. Заміна сторони виконавчого провадження.....	439
Стаття 443. Визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами	440
Стаття 444. Поворот виконання рішення, постанови	440
Стаття 445. Особливості повороту виконання в окремих категоріях справ	442
Стаття 446. Підсудність справ	443
Розділ VII СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ	443
Стаття 447. Право на звернення із скаргою до суду	443
Стаття 448. Подання скарги	444
Стаття 449. Строки для звернення зі скаргою	444
Стаття 450. Розгляд скарги.....	444
Стаття 451. Судове рішення за скаргою.....	445
Стаття 452. Розподіл витрат, пов'язаних з розглядом скарги	445
Стаття 453. Виконання ухвали суду	446
Розділ VIII ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ, ОСПОРЮВАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ	446
Стаття 454. Оскарження рішення третейського суду, оспорювання рішення міжнародного комерційного арбітражу	446
Стаття 455. Форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу	448
Стаття 456. Відкриття провадження у справі. Підготовка справи до розгляду.....	450
Стаття 457. Судовий розгляд справи.....	451
Стаття 458. Підстави для скасування рішення третейського суду	453
Стаття 459. Підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу.....	453
Стаття 460. Ухвала суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.....	454
Стаття 461. Порядок оскарження постанов міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесених в порядку розгляду питань попереднього характеру	455
Розділ IX ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ, МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ, НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ	456
<i>Глава 1. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню</i>	<i>456</i>
Стаття 462. Умови визнання та виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.....	456
Стаття 463. Строки пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання.....	457
Стаття 464. Суди, що розглядають справи про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду	457
Стаття 465. Порядок подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду	457

Стаття 466. Вимоги до клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду	458
Стаття 467. Розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду	459
Стаття 468. Підстави для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду.....	460
Стаття 469. Оскарження ухвали суду.....	461
Стаття 470. Звернення до примусового виконання рішення іноземного суду	462
<i>Глава 2. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню</i>	<i>462</i>
Стаття 471. Умови визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню	462
Стаття 472. Порядок подання клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню	462
Стаття 473. Розгляд клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.....	463
<i>Глава 3. Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу</i>	<i>464</i>
Стаття 474. Умови визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо його місце знаходиться за межами України	464
Стаття 475. Порядок і строки подання заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.....	465
Стаття 476. Форма і зміст заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу	465
Стаття 477. Порядок розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу	467
Стаття 478. Підстави для відмови у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу	468
Стаття 479. Ухвала суду про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу або про відмову у визнанні і наданні дозволу на виконання	468
Стаття 480. Добровільне виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу про стягнення грошових коштів	470
Стаття 481. Визнання рішень міжнародного комерційного арбітражу, що не підлягають примусовому виконанню.....	471
Стаття 482. Надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України.....	471
<i>Глава 4. Проведення у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.....</i>	<i>472</i>
Стаття 483. Видача виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду	472
Стаття 484. Форма і зміст заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.....	472

Стаття 485. Порядок розгляду заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.....	474
Стаття 486. Підстави для відмови у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.....	475
Стаття 487. Ухвала суду про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі.....	475
Розділ X ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ	477
Стаття 488. Порядок відновлення втраченого судового провадження	477
Стаття 489. Особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження	477
Стаття 490. Підсудність заяви про відновлення втраченого провадження.....	477
Стаття 491. Форма і зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження	477
Стаття 492. Наслідки недодержання вимог до форми та змісту заяви, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою	478
Стаття 493. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження	479
Стаття 494. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження	480
Стаття 495. Звільнення заявника від судових витрат.....	481
Розділ XI ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ.....	481
Стаття 496. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб	481
Стаття 497. Підсудність судам України цивільних справ з іноземним елементом.....	482
Стаття 498. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави	482
Стаття 499. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги	483
Стаття 500. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів	484
Стаття 501. Виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів	485
Стаття 502. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України	487
Розділ XII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	488
Розділ XIII ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	489